

Nämnden Svenska rum 17.03.2022 § 25

§ 25

Utlåtande om motion till fullmäktige om att utarbeta Esbo stads barnstrategi och åtgärdsprogram (återremitterad 20.1.2022)

Beredning och upplysningar:
Saloranta-Eriksson Outi
Pippuri Terhi
Haapala Maija SOTET
Nurmi Juha
Mattila Virpi
Kaarnalehto Annika
Laine Raija
Wilén Leena
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen om en motion till fullmäktige av ledamot Ira Tanskanen-Hietanen och 43 andra ledamöter om utarbetandet av Esbo stads barnstrategi och åtgärdsprogram.

Behandling

Ekonomi- och förvaltningsdirektör Timo Ketonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Ira Tanskanen-Hietanen och 43 andra ledamöter lämnade 13.9.2021 in en motion, där de föreslår följande:

1. I Esbo utarbetas en egen barnstrategi och ett åtgärdsprogram som ska säkerställa att barnets rättigheter förverkligas så fullt ut som möjligt. Anvisningar och mer information om barnkonsekvensanalys finns till exempel på Institutet för hälsa och välfärds webbplats.
2. I Esbo utarbetas raskt en lägesbild över hur barnets rättigheter förverkligas i Esbo, särskilt när det gäller barnkonsekvensanalys, barnbudgeteringen och barnens delaktighet.
3. Esbo ordnar utbildning om barnets rättigheter för tjänsteinnehavare och förtroendevalda.
4. Esbo stad ansöker om medlemskap i Unicefs program En barnvänlig kommun.

Utlåtandet har beretts i samarbete mellan sektorn för fostran och lärande och välfärds- och hälsosektorn. Ärendet presenterades på ungdomsfullmäktiges allmänna möte 15.12.2021.

Ärendet återremitterades för ny beredning på nämnden för fostran och lärandes sammanträde 19.1.2022 och nämnden Svenska rums sammanträde 20.1.2022. Nämnden för fostran och lärande föreslog att ungdomsfullmäktige ska begäras om ett nytt utlåtande och att även jämlikhetskommittén ska begäras ge ett utlåtande. Dessutom föreslog nämnden för fostran och lärande att man i svaret med tanke på punkt 2 ska ge en mer detaljerad lägesbild för alla förvaltningar. Utlåtanden i ärendet har begärts av ungdomsfullmäktige samt av jämlikhetskommittén. Dessutom har svaret kompletterats för punkt 2:s del.

I Esbo utarbetas en egen barnstrategi och ett åtgärdsprogram som stärker barnets rättigheter

I motionen föreslås att en egen barnstrategi och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i Esbo för att säkerställa att barnets rättigheter förverkligas så fullt ut som möjligt. För att barnets rättigheter ska förverkligas föreslås det att det i Esbo ska göras en barnkonsekvensanalys, där man vid beredningen av beslut och åtgärder på förhand bedömer deras konsekvenser för barns och ungas välbefinnande.

I Esbo utarbetas för varje fullmäktigeperiod en välfärdsplan för barn och unga. I planen antecknas mål och åtgärder som syftar till att främja barns och ungas välbefinnande i Esbo. Med hjälp av välfärdsplanen styrs, leds och utvecklas välfärdsarbetet för barn, unga och familjer. Den utarbetas och verkställs i omfattande samarbete över sektorsgränserna. Välfärdsplanen för barn och unga 2022–2025 är under beredning och behandlas av fullmäktige i början av 2022.

Finlands första nationella barnstrategi publicerades i februari 2021. Målet med barnstrategin är ett Finland för alla barn, ett land som är genuint barn- och familjevänligt och som respekterar barnets rättigheter. Strategin bygger på tre huvudidéer som respekterar alla barns rättigheter, tar stor hänsyn till barnen i samhället och stöder barnens välbefinnande. Stadens välfärdsplan för barn och unga (2022–2025) fungerar i praktiken också som en verkställighetsplan för barnstrategin på kommunnivå, eftersom den innehåller åtgärder som gäller de centrala temaområdena i barnstrategin. Med tanke på den nationella barnstrategin betonas i prioriteringarna i välfärdsplanen särskilt stärkandet av barnets delaktighet och motverkandet av ojämlikhet samt stärkandet av tjänster som motsvarar barnens och familjernas behov.

Att främja barns, ungas och familjers delaktighet och likabehandling är centrala mål i stadens välfärdsplan för barn och unga. Syftet med planen är att säkerställa att barn, unga och familjer aktivt deltar i planeringen och utvecklingen av tjänsterna. Målet är att göra det möjligt för alla barn och unga att höra till en grupp och ha möjlighet att utöva hobbyer. Konkreta åtgärder är främjande av deltagande budgetering, barnkonsekvensanalys som en del av beslutsfattandet, social rapportering, främjande av verksamhet med erfarenhetsexperter, hobbyverksamhet med låg tröskel och utveckling av hobbystigar. Dessutom är syftet med välfärdsplanen för barn och unga att öka stödet för föräldraskap för föräldrar till barn i ungdomsåldern samt att identifiera behoven hos barn, unga och familjer med ett främmande språk som modersmål och att rikta tjänsterna enligt behov.

I och med den nationella barnstrategin fattades i oktober 2021 statsrådets principbeslut om en verkställighetsplan för den nationella barnstrategin för innevarande regeringsperiod. Verkställighetsplanen är ett dokument som varje regering utarbetar separat för sin

regeringsperiod, och den förpliktar också kommunerna. Verkställighetsplanen omfattar olika åtgärder som främjar barnstrategin och barnets rättigheter. I planeringen och genomförandet av stadens välfärdsplan för barn och unga (2022–2025) kommer man utöver de centrala prioriteringarna i barnstrategin också att beakta verkställighetsplanen för den.

Lägesbild av hur barnens rättigheter förverkligas, särskilt i fråga om en barnkonsekvensanalys, barnbudgetering och barnens delaktighet

I motionen framförs att det i Esbo ska göras barnkonsekvensanalys, där man vid beredningen av beslut och åtgärder på förhand bedömer deras konsekvenser för barns och ungas välbefinnande.

I Esbo har det fattats beslut om att man vid beredningen av beslut och åtgärder på förhand ska bedöma deras konsekvenser för barns och ungas välbefinnande. Denna process för förhandsbedömning av beslut, som också inbegriper en barnkonsekvensanalys, främjas för närvarande genom att processen och blanketterna förtydligas och personalen utbildas i processen för förhandsbedömning. Vid förhandsbedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av funktionsnedsättning, det vill säga inkludera möjligheter för barn och unga med funktionsnedsättning att utöva hobbyverksamhet, delta och bli självständiga med hjälp av tillräckliga tjänster.

I hörandet av barn och unga och stärkandet av deras delaktighet behövs strukturer som säkerställer att verksamheten är systematisk. I den grundläggande utbildningen ska barnen enligt lagen ha möjlighet att delta i utvecklingen av skolan och framföra sina åsikter. I Esbo stads läroplaner har det antecknats att alla enheter arbetar aktivt för att barn och unga ska lära sig att delta och påverka. Inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen når man nästan alla barn och unga, så de är centrala uppväxt- och utvecklingsmiljöer med tanke på hörande och delaktighet. I Esbo har man sedan tidigare utnyttjat ovan nämnda uppväxtmiljöer för att inkludera barn i bland annat beredningsprocessen för Berättelsen om Esbo. Då har man i processerna använt sig av många olika sätt att delta, såsom intervjuer och teckning. Inom den svenska undervisningen har man också tagit fram olika modeller för möten mellan elevkårernas och nämndens medlemmar. Avsikten är att dessa och många andra metoder i fortsättningen ska utnyttjas för att göra möjligheterna till deltagande mångsidigare.

Förhandsbedömningen genomförs vid beredningen av beslutsfattandet inom alla Esbo stads sektorer. Fullmäktige behandlade 24.1.2022 § 11 en fråga om användning av förhandsbedömning vid beslutsfattandet i Esbo. I ärendet konstaterades bland annat följande om förhandsbedömningen för olika sektorer del:

Inom sektorn för fostran och lärande har man beslutat göra en förhandsbedömning av beslutens konsekvenser alltid när ärendet har betydande konsekvenser för barn, unga eller familjer, när beslutet har betydande konsekvenser för en viss invånargrupp eller ett visst område eller när beslutet innebär en betydande ändring i tjänster eller ett nytt sätt att ordna tjänster.

Vid beredningen av beslutsfattandet **inom välfärds- och hälsosektorn** har man använt sig av förhandsbedömning sedan 2011. Vid beredningen av beslut av välfärds- och hälsönämnden bedöms alltid behovet av en förhandsbedömning. Enligt anvisningarna ska en sådan

göras, om beslutet har direkta och/eller långsiktiga konsekvenser för kommuninvånarnas välfärd, levnadsförhållanden, hälsa eller skillnader i välfärd mellan invånargrupperna, eller om beslutet har betydande konsekvenser för en viss grupp av invånare eller ett visst område (till exempel barn eller unga, personer med främmande språk som modersmål, personer med funktionsnedsättning).

Inom stadsmiljösektorn utförs planeringen och byggandet av stadens gator och parker i enlighet med de processer, de konsekvensbedömningar och den växelverkan som markanvändnings- och bygglagen förutsätter. Enligt lagen ska förhandsbedömning göras inom stadsplanering och planläggning. I planläggningen kallas det bedömning av verkningar och den görs för varje plan som har märkbara konsekvenser för miljön och invånarnas vardag.

Inom resultatområdet för livskraft hör förhandsbedömningen till beslutsfattandet om ett beslut har särskilda konsekvenser med tanke på jämlik behandling eller rättvis betjäning av någon invånargrupp eller en annan motsvarande grupp. I processen utreds före det slutliga beslutet ur olika synvinklar hur beslutet påverkar kommuninvånarnas vardag, hur det relaterar till tidigare motsvarande beslut eller om det leder till ojämlikhet. Vid förhandsbedömningen är det viktigt att undersöka saken ur olika målgruppers synvinkel (föreningar, barn/unga, personer i arbetsför ålder, seniorer, specialgrupper och samarbetspartner). En analys av alternativen och en konsekvensbedömning bidrar till att skapa en uppfattning om den framtida verksamheten.

I motionen föreslås att det i Esbo snabbt utarbetas en lägesbild av hur barnens rättigheter förverkligas.

Med tanke på utarbetandet av välfärdsplanen för barn och unga 2022–2025 har information om välfärden bland barn i Esbo samlats in från följande källor:

- Information som beskriver välfärden bland barn och unga som en del av rapporten om Esbo stads omvärld 2021.
- Resultaten av enkäten Hälsa i skolan 2021
- Resultaten av Finnlapset 2020
- Synpunkter och idéer om planens mål och åtgärder från yrkespersoner som arbetar med barn, unga och familjer.
- Vid vårseminariet för välfärdsarbetet för barn och unga i maj 2021 sammanställdes information och tankar om experternas och erfarenhetsexperternas synpunkter på prioriteringarna i välfärdsplanen.

För närvarande bereds Västra Nylands välfärdsområde, som från år 2023 har ansvar för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster. Det är väsentligt att utreda förverkligandet av barnets rättigheter som en del av beredningen av helheten för främjande av välfärd och hälsa. I övrigt koncentrerar sig barnkonsekvensanalysen, barnbudgeteringen och lägesbilden i fråga om barnens delaktighet på målen, åtgärderna och uppföljningen i välfärdsplanen för barn och unga.

Utbildning om barnets rättigheter för tjänsteinnehavare och förtroendevalda

I motionen föreslås att tjänsteinnehavarna och de förtroendevalda i Esbo ska få utbildning om barnets rättigheter.

En åtgärd i verkställighetsplanen för den ovan nämnda barnstrategin är att det ordnas utbildning för yrkesutbildade personer. Syftet med

utbildningen är uttryckligen att stärka färdigheterna att främja barnets rättigheter och förverkliga barnens delaktighet bland yrkesutbildade personer och andra som arbetar med barn. Enligt verkställighetsplanen kommer utbildningshelheten om barnets rättigheter och i synnerhet barnens delaktighet att ordnas i omfattande samarbete med olika aktörer under 2022. För genomförandet ansvarar den nationella styrgruppen för barnstrategin.

Dessutom planeras i Esbo våren 2022 ett gemensamt seminarium för stadens anställda och förtroendevalda. Vid seminariet behandlas genomförandet av välfärdsplanen för barn och unga samt åtgärder med tanke på barnens rättigheter. Till seminariet inbjuds också representanter för Esbo ungdomsfullmäktige.

Esbo stad med i Unicefs program En barnvänlig kommun

I motionen föreslås att Esbo stad ska ansöka om medlemskap i Unicefs program En barnvänlig kommun.

Unicefs modell En barnvänlig kommun är ett verktyg som hjälper kommunen att i sin förvaltning och i tjänsterna i barnens vardag fatta rätt beslut med tanke på barnens välbefinnande. Modellen hjälper kommunerna att säkerställa att rättigheterna förverkligas särskilt för de barn som har det sämst ställt. Av de kommuner som söker om att få delta i utvecklingsarbetet förutsätter Unicef utöver främjandet av barnets rättigheter också en koordinator och en koordineringsgrupp med tillräcklig arbetstid, att barn och unga är delaktiga i utvecklingsarbetet samt att kommunen förbinder sig till att informera kommuninvånarna om utvecklingsarbetets mål och resultat.

I Esbo ansvarar styrgruppen för välfärdsarbetet för barn och unga för helheten för främjandet av barns och ungas välfärd och för den samordnade ledningen av tjänsterna. Välfärdsarbetet för barn och unga utförs i ett smidigt samarbete som överskrider sektorsgränserna. Esbo stads tjänster för barn och unga är en helhet som står inför en förändring i och med att från år 2023 ansvarar Esbo stad för småbarnspedagogiken, undervisningen och utbildningen på andra stadiet, men Västra Nylands välfärdsområde för social- och hälsovården (inklusive elevhälsan).

Ett centralt mål i beredningen av välfärdsområdet är att säkerställa fungerande strukturer och samarbetsformer i de centrala kontaktytorna mellan kommunen och välfärdsområdet, vilka kommer att finnas särskilt i främjandet av kommuninvånarnas hälsa och välfärd. För närvarande råder det dock ovisshet om hurdana samarbetsstrukturerna i praktiken är när det gäller tjänster för barn, unga och familjer.

Utvecklingsprogrammet Ett välmående Esbo har till uppgift att åren 2021–2025 för sin del säkerställa fungerande strukturer och praxis i främjandet av välfärd och hälsa. Målet med utvecklingsprogrammet är också att avhjälpa det välfärdsunderskott som förorsakas av coronaepidemin. Utvecklingsprogrammets agenda utökas med säkerställande av att främjandet av barns och ungas välfärd förverkligas i den nya situationen. Samtidigt utreds och främjas Esbo stads anslutning till Unicefs modell En barnvänlig kommun, och delar av modellen tas redan i mån av möjlighet med i genomförandet, såsom stärkandet av barnens delaktighet och hörande, samt utvecklingsarbetet för att stärka rättigheterna för de barn som är mest utsatta. I ärendet samarbetar staden med Västra Nylands välfärdsområde när det är möjligt.

I Esbo arbetar vi långsiktigt för att förstärka delaktigheten och välbefinnandet samt för att barnets rättigheter förverkligas. Detta är särskilt viktigt i vården efter corona.

Skrivfelet som var i beslutsförslaget 20.1.2022 § 3 har korrigerats i denna behandling och noterats i beslutshistorien nedan.

Beslutshistoria

Nämnden Svenska rum 20.01.2022 § 3

Förslag

Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen om en motion till fullmäktige av ledamot Ira Tanskanen-Hietanen och 43 andra ledamöter om utarbetandet av Esbo stads barnstrategi och åtgärdsprogram.

Behandling

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om nämnden Svenska rum kan återremittera ärendet. Eftersom ingen motsatte sig det, konstaterade ordföranden att nämnden enhälligt återremitterade ärendet för ny beredning.

Beslut

Nämnden Svenska rum återremitterade ärendet för ny beredning.

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite Lapsiystävällinen Espoo Kansallinen lapsistrategia – tavoitteena lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi
- Espoon vammaisneuvoston lausunto 5.1.2022
- Ungdomsfullmäktiges utlåtande (FI)
- Jämställdhets- och jämlikhetskommitténs utlåtande (FI)

För kännedom